

TEZA:

1. Obwiniona radca prawny w budynku sądu rejonowego użyła wobec pokrzywdzonej słów „będziesz cierpieć kurwo”, czym naruszyła zasady etyki i godność zawodu radcy prawnego.
2. Obwiniona radca prawny broniła się przez większość postępowania samodzielnie. Złożenie przez nią wniosku pod koniec kilkuletniego procedowania o ustanowienie obrońcy z urzędu zmierzało jedynie do przedłużenia postępowania.

Sygn. akt: **WO 33/22**

ORZECZENIE

z dnia 12 maja 2022 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Krzysztof Górecki

Sędziowie: SWSD Sławomir Pilipiec - sprawozdawca

SWSD Wiesław Kmiotek

Protokolant: Piotr Ciepiński

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krzysztofa Żmudy

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2022 r. na rozprawie sprawy radcy prawnego B. W., nr wpisu (...) obwinionej o czyn z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 75) w związku art. 11 ust. 1, art. 38 ust. 6, 7 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.

z powodu odwołania obwinionej od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 5 listopada 2021 r., sygn. akt D 107/19,

orzeka:

1. zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt 1 w ten sposób, że w miejsce kary pieniężnej w kwocie 10.000,00 zł wymierza obwinionej karę nagany;

2. w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymuje w mocy;

3. zasądza od obwinionej koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej kwocie 1.800,00 (jeden tysiąc osiemset) zł płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

Uzasadnienie

W dniu 5 listopada 2021 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych (OSD, Sąd I instancji), po rozpoznaniu na rozprawach w dniach 22 lipca 2019 r., 25 listopada 2020 r., 14 stycznia 2020 r., 5 lutego 2021 r., 8 września 2021 r., 6 października 2021 r., 15 października 2021 r., 5 listopada 2021 r., w (...) sprawy przeciwko radcy prawnemu B. W. (...) (dalej Obwiniona) obwinionej o naruszenie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez skierowanie w dniu 12 maja 2017 roku w budynku Sądu Rejonowego do K. E. słów o treści „będziesz cierpieć kurwo”, który to czyn pozostawał sprzeczny z zasadami etyki i godnością zawodu radcy prawnego, tj. o dopuszczenie się przewinienia dyscyplinarnego stypizowanego w art. 11 ust. 1, art. 38 ust. 6, 7 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w związku z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1870 z późn.zm.), uznał radcę prawnego B. W., winną zarzucanego jej we wniosku o ukaranie czynu, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 11 ust. 1, art. 38 ust. 6, 7 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za czyn ten na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 3 w zw. z ust 2ba ustawy o radcach prawnych wymierzył jej karę pieniężną w kwocie 10000 (dziesięć tysięcy) złotych. Ponadto na podstawie art. 70(6) ust. 2 ustawy o radcach prawnych zasądził od Obwinionej radcy prawnego B. W., (...), na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych, tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego kwotę 3000 (trzy tysiące) złotych. W uzasadnieniu OSD podniósł, że w dniu 12 maja 2017 r. w budynku Sądu Rejonowego, Obwiniona B. W. po wyjściu z Sali rozpraw podeszła do stojących opodal A. K. oraz K. E.. Pochyliła się nad K. E. (dalej Pokrzywdzona) i ściszym, ale wyraźnie słyszalnym głosem dla stojącej obok A. K. stwierdziła „będziesz cierpieć kurwo”, po czym od wyżej wymienionych osób odeszła i skierowała się do wyjścia z Sądu. Stojący nieopodal radca prawny J. K., który z odległości widział zdarzenie widząc wzburzenie A. K. i K. E. podszedł do nich zapytać co się stało. Wówczas Pokrzywdzona zrelacjonowała mu zdarzenie sprzed chwili. Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie spójnych, logicznych, konsekwentnych i

niezmienionych w żadnym zakresie w całym toku postępowania zeznań naocznego i nausznego świadka A. K. oraz naocznego świadka J. K.. Zeznania te w pełni i bez jakichkolwiek rozbieżności wzajemnie uzupełniają się z zeznaniami złożonymi przez samą Pokrzywdzoną. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka J. E., albowiem po pierwsze stwierdził w nich szereg rozbieżności w stosunku do wcześniej składanych zeznań. Po drugie zaś świadek ten nie jest obiektywny albowiem jako ojciec wspólnego z Obwinioną dziecka mógł być zainteresowany tym, aby chronić Obwinioną i być stronnikiem w stosunku do K. E. Było to tym bardziej widoczne, że świadek J. E. w toku składanych zeznań jawnie okazywał niechęć do Pokrzywdzonej, co motywował negatywnymi działaniami Pokrzywdzonej wobec niego. W ocenie Sądu, także świadek P. S. nie zasługiwał na danie mu wiary, albowiem złożył on swoistą wersję zeznań, sprzeczną z pozostałym materiałem dowodowym, a przy tym mógł być osobą zainteresowaną wynikiem sprawy, w związku z istotnymi faktycznymi powiązaniami służbowymi z byłym partnerem Obwinionej J. Y. E.

Od powyższego orzeczenia odwołanie w dniu 15 lutego 2022 r. złożyła Obwiniona. W odwołaniu zaskarżyła orzeczenie OSD w całości na swoją korzyść, sformułowała wnioski, w których podniosła zarzuty. Ponadto w odwołaniu opisała szczegółowo przebieg postępowania i podniosła, że nie przyznała się do zarzucanego jej czynu oraz, że nie rozumie dlaczego zarzucono jej naruszenie art. 38 ust. 7 KERP, który jej zdaniem dotyczy wyłącznie strony przeciwnej, którą Pokrzywdzona nie była.

Obwiniona w odwołaniu wniosła o:

- a) uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania z uwagi na przedawnienie karalności (art. 439 par. 1 pkt 9 k.p.k. w związku z art. 17 par. 1 pkt. 6 k.p.k. w związku z art. 70 ust. 2 ust. o radcach prawnych),

ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

- b) uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i umorzenie postępowania lub uniewinnienie obwinionej z uwagi na niepopelnienie zarzucanego jej czynu, ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

c) uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji (art. 437 par. 2 k.p.k. w zw. z art. 439 par. 1 pkt. 11 k.p.k.), ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

d) uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji (art. 437 par. 2 k.p.k. w zw. z art. 439 par. 1 pkt. 10 k.p.k.) ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

e) uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji (art. 437 par. 2 k.p.k. zdanie drugie) ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

f) uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania z uwagi na obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu oraz obrazę przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż kwalifikacja prawna czynu, ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

g) uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania z uwagi na obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu, ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

h) uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania z uwagi na obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia wskazane w odwołaniu, w szczególności art. 41, 42, 98, 148, 149, 167, 170, 171, 172, 175, 199a, 366, 367, 368, 394a, ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

i) uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania z uwagi na błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, które miały wpływ na treść tego orzeczenia wskazane w odwołaniu; ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

j) uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości z uwagi na rażąca niewspółmierność i niesprawiedliwość kary (art. 438 pkt 4 k.p.k. oraz art. 440 k.p.k. w zw. z art. 64 ust. 1, art. 65 ust. 1 pkt 3 w zw. z ust. 2ba ustawy o radcach), a także uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania, którymi została obciążona Obwiniona na podstawie art. 70(6) ust. 2 ustawy o radcach,

a także wniosła:

k) zarzuty w zakresie nieustanowienia dla niej obrońcy z urzędu w zakresie w jakim obowiązek ten wynikał z art. 78 ust. 1 i 79 ust. 1 pkt 4 oraz ust. 2 k.p.k., nierozpatrzenie wniosku i wyłączenie sędziego, uchylania pytań Obwinionej bez uzasadnienia i wskazania przyczyny zgodnej z przepisami k.p.k., niedokonania oddalenia wniosków dowodowych Obwinionej w przepisanej w tym zakresie formie w k.p.k., tj. postanowieniem i z przyczyn jakie dopuszcza k.p.k., a także quasi oddalenie/pominięcie dowodów wnioskowanych przez Obwinioną wbrew zakazom wynikającym z k.p.k., tj. art. 170 par. 1a k.p.k.),

l) o zobowiązanie przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Sądu I instancji do uzupełnienia

uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia o „fakty jakie sąd uznał za nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych”, „wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku”, okoliczności jakie sąd miał na względzie przy wymiarze kary” (art. 424 par. 1 i 2 k.p.k.), a także wskazanie i uzasadnienie podstawy prawnej orzeczenia o kosztach, a także uzupełnienia przez sąd I instancji uzasadnienia w zakresie sprostowanych protokołów z rozpraw z dnia 05.02.2021 r., 08.09.2021 r., 06.10.2021 r., 05.11.2021 r.),

Ponadto wniosła o:

a) o dopuszczenie przez sąd II instancji i przeprowadzenie dowodów wnioskowanych przez Obwinioną (od początku sprawy przed pierwszym składem orzekającym i drugim składem orzekającym) i nieprzeprowadzonych przez sąd I instancji, które to dowody są na okoliczność (która ma być udowodniona), która ma istotne znaczenie dla ustalenia, czy został popełniony czyn zabroniony:

(a) złożenie przez nią wyjaśnień/zeznań,

(b) umożliwienie jej poddania się badaniu wariografem na okoliczność niewypowiedzenia na korytarzu w budynku Sądu (...) słów o jakich wypowiedzenie jest pomawiana przez K. H., tj.: „będziesz cierpieć Ty kurwo”.

(c) odtworzenia nagrania z przebiegu rozprawy w dniu 12 maja 2017 r. znajdującej się w aktach sprawy, na okoliczność jej przebiegu, zachowania Pokrzywdzonej, jej pełnomocnika i świadka J. K. a także świadka A. K., tj. poprzedzających bezpośrednio zdarzenie o jakie jest bezpodstawnie oskarżana, opuszczania Sali rozpraw, kolejności i tego co widać na korytarzu przez uchylone drzwi sali rozpraw,

(d) zeznań tłumacza przysięgłego uczestniczącego w przedmiotowej rozprawie przed Sądem Rejonowym w dniu 12.05.2017 r. - M. K.:

(e) na okoliczność czy w dniu 12 maja 2017 r. świadek widział Panią Mec. B. W. opuszczającą salę rozpraw i gdzie świadek wówczas znajdował się?

(f) na okoliczność czy świadek zauważył jakąkolwiek wymianę zdań pomiędzy Mec. B. W. a K. E. na korytarzu w trakcie opuszczania Sądu przez Mec. B. W.?

(g) nagranie z korytarza w Sądzie w (...), uwidaczniające odległości jakie tam są, z czego jasno będzie wynikać, że nie sposób aby można było mówić o jakimkolwiek podbieganiu do kogokolwiek. Uwidocznione są na nim odległości jakie tam są, z czego jasno wynika, że nie sposób aby można było mówić o jakimkolwiek podbieganiu do kogokolwiek po opuszczeniu sali

rozpraw. Zresztą jak widać na nagraniu z rozprawy z dnia 12.05.2017 r. - opuszczając salę rozpraw nie widać jej wzburzenia, przyśpieszonego kroku, lecz osobę spokojnie żegnającą się z Sędzią i opuszczającą salę rozpraw,

(h) przeprowadzenie nowego dowodu, którego nie mogła powołać przed sądem I instancji w postaci przesłuchania świadka, który przebywał wówczas na korytarzu sądu rejonowego w dniu 12 maja 2017 r., o czym dowiedziała się w styczniu 2022 roku na okoliczność: czy w dniu 12 maja 2017 r. świadek widział Panią Mec. B. W. opuszczającą salę rozpraw i gdzie świadek wówczas znajdował się? Czy świadek widział jakieś zdarzenie z udziałem Mec. B. W. i innych osób? Świadek P. S.. b) ponowne przesłuchanie świadków na okoliczności wskazywane przez nią w pismach z dnia 11.02.2011 r. oraz z dnia 22.03.2019 r. w zakresie w jakim sąd I instancji bezpodstawnie i bezzasadnie uniemożliwił jej zadawanie pytań świadkom poprzez ich uchylanie (bez jakiegokolwiek uzasadnienia w tym zakresie i podstawy prawnej) - P. S., Pokrzywdzona, J. K., a także A. K. w całości - z uwagi na naruszenia przepisów postępowania szczegółowo opisane powyżej, oraz J.-Y. E. w całości z uwagi na uniemożliwienie mi zadawania pytań przez Przewodniczącego i naruszenia przepisów postępowania szczegółowo opisane powyżej,

Następnie Obwiniona w odwołaniu oznajmiła, że do sądu zostają równocześnie skierowane wnioski o sprostowanie i uzupełnienie protokołów z rozprawy z dnia 05.02.2021 r., 08.09.2021 r., 06.10.2021 r., 05.11.2021 r., zgodnie z ich przebiegiem i przepisami art. 148 i 149 k.p.k., co ma wpływ na ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji, uzasadnienie orzeczenia jak i orzeczenie jakie zapadło w niniejszej sprawie.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny (WSD) zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie jedynie w nieznaczej części.

Rozpoznanie odwołania następuje w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu - również w granicach podniesionych zarzutów (art. 433 k.p.k. w zw. z art. 74(1) pkt 1 ustawy o radcach prawnych).

W ocenie WSD, postępowanie przed OSD zostało przeprowadzone w sposób prawidłowy a ustalenia i wnioski, co do zasady, zasługują na aprobatę.

WSD podziela zdanie OSD, że stan faktyczny w niniejszej sprawie jest bezsporny w zakresie czynu objętego wnioskiem o ukaranie, za który Obwiniona została ukarana. Również WSD podziela zdanie OSD, że sporna jest, co wynika również z odwołania, jedynie ocena tego stanu faktycznego przez Obwinioną. Bezspornym mianowicie jest, że Obwiniona w dniu 12 maja 2017 r., w budynku Sądu Rejonowego użyła w stosunku do K. E. słów o treści „będziesz cierpieć

kurwo”. Natomiast na aprobatę zasługuje zarzut niewspółmierności kary.

Stanowisko sądu odwoławczego wobec zgłoszonych wniosków i zarzutów.

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, wszystkie wnioski i zarzuty w punkcie litera a) odwołania, dotyczące przedawnienia karalności czynu Obwinionej są niezasadne. Obwinionej prawidłowo zarzucono naruszenie przepisów z KERP (art. 11 ust. 1, art. 38 ust. 6 i art. 38 ust. 7), które przedawniają się po 5 latach od momentu popełnienia deliktu dyscyplinarnego. Skoro czyn miał miejsce w dniu 12 maja 2017 r. przedawnienie nie nastąpiło.

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, wszystkie wnioski i zarzuty z punktu litera b) i litera i) odwołania, dotyczące nie popełnienia przez Obwinioną czynu co skutkowało powstaniem błędów w ustaleniach faktycznych przyjętych przez OSD za podstawę orzeczenia i które miały wpływ na treść orzeczenia, są niezasadne. Z postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd I instancji wynika, że Obwiniona popełniła czyn polegający na skierowaniu w dniu 12 maja 2017 roku w budynku Sądu Rejonowego do K. E. słów o treści „będziesz cierpieć kurwo”. Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny na podstawie spójnych, logicznych, konsekwentnych i niezmienionych w żadnym zakresie w całym toku postępowania zeznań naocznego i nausznego świadka A. K. oraz naocznego świadka J. K.. Zeznania te w pełni i bez jakichkolwiek rozbieżności wzajemnie uzupełniają się z zeznaniami złożonymi przez samą Pokrzywdzoną. WSD podziela pogląd OSD, że zeznania świadka J. E. są niewiarygodne. Słusznie podniósł OSD, że w zeznaniach świadka występuje szereg rozbieżności w stosunku do wcześniej składanych zeznań. Ponadto właściwie OSD podkreślił, że świadek nie jest obiektywny albowiem jako ojciec wspólnego z Obwinioną dziecka mógł być zainteresowany tym, aby chronić Obwinioną i być stronnikiem w stosunku do K. E., która jest jego byłą żoną. Zarówno na nagraniach z rozprawy, jak i z protokołu rozprawy, wynika że świadek J. E. w toku składanych zeznań jawnie okazywał niechęć do Pokrzywdzonej, co motywował negatywnymi działaniami Pokrzywdzonej wobec niego np. wskazywał świadka nie po imieniu bądź nazwisku lecz zwrotem Pani po lewej stronie (np. k. 390 s.2) a świadek przecież był jego żoną, dla której zostawił we Francji poprzednią żonę i małe dzieci (k. 72). Na pytanie OSD dlaczego tak zwraca się do świadka, którego przecież dobrze zna, J. E. odpowiedział, że świadek, jest jego byłą żoną, która zainteresowana jest pieniędzmi i tylko pieniędzmi (k. 392). WSD zgadza się również z oceną OSD, że świadek P. S. nie zasługiwał na danie mu wiary, albowiem złożył on swoistą wersję zeznań, sprzeczną z pozostałym materiałem dowodowym, a przy tym mógł być osobą zainteresowaną wynikiem sprawy, w związku z istotnymi faktycznymi powiązaniem służbowymi z byłym partnerem Obwinionej. Świadek mylił się w ocenie stanu faktycznego zaistniałego na korytarzu sądowym w dniu 12 maja 2017 r.

Zeznawał, że zaraz po rozprawie wyszedł z sądu, a następnie, zmienił zeznanie, że wyszedł po pewnym czasie (k. 211). Nie wszystko pamięta, np. kto do kogo podchodził (k. 279). Ponadto zdaniem WSD z uwagi na to, że sytuacja była dynamiczna, trwała krótką chwilę, słowa wypowiedziane były przez Obwinioną cicho, na korytarzu gdzie stali ludzie, świadek J. E. i świadek P. S. mogli zachowania Obwinionej nie zauważyć. Stali bowiem na korytarzu i skupieni byli na sobie a nie na wychodzącej z Sali sądowej Obwinionej.

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, wszystkie wnioski i zarzuty w punkcie litera c), litera d), litera e) odwołania, dotyczące uchylenia w całości zaskarżonego orzeczenia są niezasadne. W przedmiotowej sprawie nie zachodzą bezwzględne przyczyny odwoławcze, które powodowałyby konieczność zmiany bądź uchylenia orzeczenia OSD. Również nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego nie nastąpiła również podnoszona w punkcie litera f) i litera g) odwołania, obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu oraz obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż kwalifikacja prawna czynu. OSD prawidłowo dokonał oceny zachowania Obwinionej i zakwalifikował czyn jako niezgodny z art. 11 ust. 1 KERP dotyczącym godności wykonywania zawodu i niezgodny z art. 38 ust. 6. KERP, który stanowi, że radca prawny powinien unikać publicznego okazywania swojego osobistego stosunku do klienta, jego osób najbliższych i innych uczestników postępowania oraz niezgodny z art. 38 ust. 7 KERP, zgodnie z którym negatywne nastawienie klienta do strony przeciwnej nie powinno mieć wpływu na postawę radcy prawnego, który powinien działać taktownie i bez uprzedzeń do strony przeciwnej, nie podejmując działań zmierzających do zaostrzenia konfliktu. Na rozprawie odwoławczej w dniu 12 maja 2022 r, Obwiniona odniosła się do zarzutu naruszenia godności wykonywania zawodu i wyjaśniła, że kwalifikacja nie jest prawidłowa. W jej ocenie sąd powinien zastosować reżim art. 11 ust. 2 ustawy o radcach prawnych. Jej zdaniem ewidentnie była w trakcie świadczenia pomocy prawnej. Po wyjściu z Sali kontynuowała czynności. Była w todzie i razem ze świadkiem i jej klientem. W tym czasie na prośbę klienta tłumaczyła świadkowi kwestię usprawiedliwienia nieobecności na terminie kolejnej rozprawy. Zdaniem WSD zachowanie Obwinionej nie było związane z wolnością słowa i przekroczeniem zasad swobody wypowiedzi radcy prawnego i nie było rzeczowej potrzeby zwracania się do świadka w sposób wulgarny. Co więcej zdarzenie miało miejsce na korytarzu sądu ale już po zakończeniu rozprawy przed sądem powszechnym i czyn Obwinionej nie był czynem popełnionym przy wykonywaniu czynności zawodowych. Zatem nie zachodzą przesłanki do umorzenia postępowania z uwagi na upływ trzyletniego terminu karalności czynu z art. 11 ustawy o radcach prawnych. Zdaniem WSD

zachowanie polegające na zwróceniu się do K. H.-E. słowami „będziesz cierpieć kurwo” jest bez wątpliwości zachowaniem naruszającym godność wykonywania zawodu i postępowanie takie dyskredytuje Obwinioną w opinii publicznej oraz podważa zaufanie do zawodu radcy prawnego. Radca prawny wyrażać tak się nie może. Ponadto według WSD w przedmiotowej sprawie nie można pominąć kontekstu w jakim doszło do czynu Obwinionej. Z akt sprawy wynika, że w toczącym się postępowaniu istnieje silny konflikt emocjonalny na tle relacji pomiędzy Obwinioną, Pokrzywdzoną, świadkiem A. K. i świadkiem J. Y. E.. Każda z występujących w sprawie pań w jakimś okresie swego życia związana była osobiście z J. Y. E.. Obwiniona była jego partnerką życiową, z którą ma małoletnie wspólne dziecko (k. 390 s. 2), Pokrzywdzona była jego żoną, dla której porzucił on rodzinę we Francji (k. 72), świadek A. K., co wynika z zeznań J.Y. E., była jego kochanką (k. 73) (k. 150). W sprawie istotne jest również to, że okresy znajomości poszczególnych pań z J.Y. E. pokrywały się i przeplatały ze sobą (k. 169) (k. 344). Stąd w przedmiotowej sprawie zdaniem WSD emocje wzięły górę nad rozumem. W takiej sytuacji nie są wiarygodne wyjaśnienia Obwinionej i zeznania świadków, że panie nie mają do siebie pretensji. WSD, z uwagi na relacje łączące strony, nie dał wiary wyjaśnieniom Obwinionej złożonym na rozprawie odwoławczej w dniu 12 maja 2022 r., że próbowała odseparować sprawy prywatne od zawodowych. Z akt sprawy wynika, że Pokrzywdzona podnosiła sypianie J.Y. E. z Obwinioną w małżeńskim łóżu należącym do niej (k. 84) (k. 169). Na rozprawie odwoławczej Obwiniona stwierdziła, że sprawa dyscyplinarna stała się też elementem rozliczeń i warunków ewentualnej ugody pomiędzy Panem E. i Panią H.. Jednym z warunków zawarcia ugody w sprawie cywilnej był warunek zmiany nazwiska przez K. H.-E. poprzez odrzucenie członu (...). Ma to również znaczenie dla wiarygodności zeznań świadka J.Y. E.. Zdaniem WSD trudno dziwić się, że w takiej, związanej z życiem osobistym sytuacji i w tak trudnym stanie emocjonalnym, złożył niespójne zeznania. W ustalonym stanie faktycznym Obwiniona swoim zachowaniem okazała osobisty negatywny stosunek do uczestnika postępowania jakim była K. H.-E.. W czasie cywilnoprawnego procesu w dniu 12 maja 2017 r. zadawała pytania o relacje intymne A. K. z prezesem (czyli J.Y. E.) oraz o aktualne relacje Pokrzywdzonej z mężem (k. 98). Ponadto jej negatywne nastawienie do strony przeciwnej miało wpływ na jej postawę. Jej działanie nie było ani taktowne ani bez uprzedzeń do strony przeciwnej, rozumianej w przedmiotowej sprawie jako A. K., inicjator procesu cywilnego i powołany przez nią świadek w procesie cywilnym K. H.-E.. Wprawdzie wulgarne słowa skierowane były bezpośrednio do Pokrzywdzonej ale słyszała je właśnie A. K., będąca przeciwnikiem procesowym J.Y. E., którego jako pełnomocnik reprezentowała Obwiniona. Ewidentnie negatywne nastawienie J.Y. E. do Pokrzywdzonej i A. K. wpłynęło na zachowanie Obwinionej i prowadziło do zaostrzenia konfliktu (k. 72- 73). Cywilnoprawny spór

pomiędzy J.Y. E. a A. K., poprzez zachowanie Obwinionej, doprowadził do zaostrzenia konfliktu pomiędzy uczestnikami postępowania cywilnego. Co więcej należy stwierdzić, że do zasobu kompetencji pragmatycznych każdego radcy prawnego, a więc i Obwinionej, należy wiedza, że profesjonalny pełnomocnik nie powinien, z uwagi na silne emocje, prowadzić osobiście sprawy osoby bliskiej. Obwiniona była w związku partnerskim z J.Y. E. w dacie czynu. Jest on również ojcem dziecka Obwinionej a zatem osobą dla niej bliską. Błędem Obwinionej było reprezentowanie J.Y. E., wprawdzie w sprawie cywilnej, lecz przeciwko jego byłej kochance A. K.. Takie nierozsądne działanie naraziło Obwinioną, w sytuacji zeznań Pokrzywdzonej, byłej żony jej partnera i mandanta, na stres i myślenie nie o tym czego dotyczy spór rzeczowy w procesie cywilnoprawnym, lecz o tym kto uczestniczy w sporze. Na fakt ten zwrócił również uwagę J.Y. E., który stwierdził, że jeżeli Pokrzywdzona nie wycofa zawiadomienia to będzie „krwawa rzeź”, której on nie będzie w stanie zatrzymać (k. 153). Obwiniona np. zarzucała Pokrzywdzonej, prowokacyjne zachowanie (k. 149), oraz że uzyskanie jak największych środków od pana E. jest sposobem na pozyskanie środków do wygodnego życia (k. 150). Konsekwencją zaangażowania się Obwinionej w reprezentowanie osoby bliskiej był popełniony przez Obwinioną delikt dyscyplinarny. Co więcej zdaniem WSD, każdy radca prawny aby wykonywać należycie swoje zadania musi być w pełni niezależny nie tylko zewnątrz ale również wewnątrz. Chodzi tu o niezależność intelektualną i emocjonalną. Podczas prowadzenia sprawy osoby bliskiej, jaką był J.Y. E., trudno mówić o niezależności emocjonalnej, gdyż Obwinioną powodowała przemożna chęć wygrania, przez co chociażby zadawała pytania świadkowi K. H.-E. o relacje A. K. z J.Y. E.. Zdaniem WSD radca prawny wykonuje swoje obowiązki właściwie tylko gdy jest niezależny a w przedmiotowej sprawie Obwinionej zabrakło dystansu do sprawy. Oczywiście nie ma formalnego zakazu reprezentowania osoby bliskiej ale regulowane jest to zwyczajem i zdrowym rozsądkiem, gdyż ryzyko błędu jest zbyt duże. Problemem występowania radców prawnych w postępowaniach dotyczących osób im bliskich zajmował się Wyższy Sąd Dyscyplinarny w sprawie WO-87/21, wskazując w orzeczeniu z dnia 19 października 2021 r. na związane z tym liczne niebezpieczeństwa dla prawidłowego wykonywania zawodu.

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, wszystkie wnioski i zarzuty z litery h) odwołania dotyczące obrazy przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia są niezasadne. Obwiniona wskazuje w odwołaniu naruszenie piętnastu artykułów bez wskazania o jaki akt normatywny jej chodzi. Należy domniemywać, że aktem tym jest kodeks postępowania karnego. Co więcej podaje jedynie artykuły bez wskazania na konkretny, naruszony paragraf. Niektóre artykuły liczą po kilka paragrafów a np. art. 171 k.p.k. liczy paragrafów siedem. Zdaniem WSD w rozpoznawanej przez Sąd I instancji sprawie nie wystąpiło naruszenie żadnych przepisów

postępowania karnego. OSD nie naruszył przepisów dotyczących wyłączenia sędziego. Obwiniona nie złożyła prawidłowo właściwego wniosku. OSD nie naruszył przepisów dotyczących uzasadnienia postanowienia. OSD prawidłowo zamieścił je w protokole z rozprawy. OSD nie naruszył przepisów dotyczących zasad protokołowania. OSD z każdej rozprawy sporządzał protokół, częściowo również uwzględnił wniosek Obwinionej o sprostowanie protokołu (k. 240). OSD nie naruszył przepisów dotyczących przeprowadzania postępowania dowodowego. OSD prawidłowo oddalił wnioski Obwinionej zmierzające do przedłużenia postępowania. OSD nie naruszył przepisów związanych ze składaniem przez Obwinioną wyjaśnień. Obwiniona składała wyjaśnienia w ciągu prawie 5 lat procedowania, np. na rozprawie w dniu 22 lipca 2019 r., (k. 148-151). Na innych rozprawach mogła zadawać świadkom pytania np. na rozprawie w dniu 5 lutego 2021 (k. 276 s.2) (k. 344). Natomiast z ostatniej rozprawy została wyproszona z uwagi na swoje zachowanie nie licujące z powagą Sądu, czyli nie została wysłuchana na własne życzenie. OSD nie naruszył przepisu dotyczącego wyrażenia zgody Obwinionej na badania wariograficzne bo takie badanie nie zostało dopuszczone przez OSD jako środek dowodowy w sprawie. OSD nie naruszył przepisów dotyczących kierowniczej roli przewodniczącego, przepisów dotyczących umożliwiania stronie wypowiedzania się i rozstrzygnięcia odnośnie do wniosku dowodowego. Sędzia OSD, przewodniczący rozprawie w dniu 12 maja 2017 r. bezsprzecznie kierował rozprawą i stosował środki adekwatne do potrzeb związanych z koniecznością rozstrzygnięcia sprawy. OSD nie naruszył również przepisów dotyczących odczytania protokołów i dokumentów, gdyż we właściwym momencie rozprawy czynności takie miały miejsce (np. dopuszczenie dowodu z dokumentów (k. 392). Niezależnie od oceny przyczyn usunięcia Obwinionej z sali rozpraw na ostatniej rozprawie przed OSD, z uwagi na potrzebę zapewnienia Obwinionej prawa do pełnego wypowiedzenia się we własnej sprawie, Wyższy Sąd Dyscyplinarny na rozprawie w dniu 12 maja 2022 r. umożliwił obwinionej złożenie obszernych wyjaśnień.

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, wszystkie wnioski i zarzuty w punkcie litera j) odwołania, dotyczące rażącej niewspółmierności i niesprawiedliwości kary oraz kosztów postępowania, którymi Obwiniona została obciążona są zasadne częściowo w zakresie

orzeczenia przez OSD kary pieniężnej Obwinionej. OSD prawidłowo uznał że zachowanie, którego dopuściła się Obwiniona jest czynem wyjątkowo karygodnym, zwłaszcza jeśli zważyć, że czyn ten dotyczy profesjonalnego pełnomocnika, który powinien być wzorem zachowania, taktu oraz umiaru. Agresywne i obraźliwe słowa, których Obwiniona użyła wobec Pokrzywdzonej miały przy tym charakter groźby. Natomiast niewątpliwie czyn Obwinionej nie przysporzył jej korzyści majątkowej i nie był czynem popełnionym z niskich pobudek moralnych. Dodać można, że radca

prawny jako osoba wykonująca zawód zaufania publicznego, jest szczególnie narażony na krytykę opinii publicznej czułą na punkcie wulgarności języka. Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 czerwca 2021 r., (sygn.. akt. II DK 24/21, niepubl.), postępowanie dyscyplinarne jest postępowaniem odrębnym od postępowania karnego, czy też cywilnego. Przede wszystkim ma ono inne cele i podlega innym unormowaniom. Wymierzając karę dyscyplinarną adwokatowi (w przypadku niniejszej sprawy radcy prawnemu) należy jednak brać pod uwagę nie tylko wagę popełnionego czynu, lecz również badać wnikliwie okoliczności jego popełnienia. Z akt sprawy bezspornie wynika, że do swego zachowania Obwiniona wielokrotnie była prowokowana przez strony postępowania. Także w czasie rozprawy w dniu 12 maja 2017 r., Pokrzywdzona zwróciła się do niej z pytaniem o to jakie relacje łączą Obwinioną z jej byłym mężem. Zdaniem WSD, Sąd I instancji był zbyt rygorystyczny dla Obwinionej. OSD orzekając karę pieniężną wziął pod uwagę samą wagę popełnionego deliktu dyscyplinarnego, (wulgarny zwrot, będący groźbą, niegodny radcy prawnego), natomiast nie zauważył okoliczności jego popełnienia, związanych z relacjami osobistymi zaangażowanych osób w spór cywilnoprawny oraz w przedmiotowe postępowanie. Zmieniając orzeczoną przez Sąd I instancji karę pieniężną w wysokości 10.000 zł na karę nagany Wyższy Sąd Dyscyplinarny podzielił zdanie Obwinionej, że zasądzona kara jest niewspółmierna i niesprawiedliwa wobec okoliczności przedmiotowej sprawy. Rażąca niewspółmierność kary występuje, gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, jednak nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia deliktu jak i osobowość sprawcy. W przedmiotowej sprawie OSD nie wziął pod uwagę, że mimo braku skruchy Obwinionej, to jednak jej czyn był popełniony w przedstawionych wyżej okolicznościach a Obwiniona nie była nigdy wcześniej karana. Zatem zmieniona i orzeczona przez WSD kara nagany jest adekwatna do naganego czynu Obwinionej i spełni swe zadania prewencji indywidualnej.

Natomiast nie jest zasadny wniosek Obwinionej dotyczący nałożenia na nią zbyt wysokich kosztów postępowania.

OSD orzekł o kosztach zgodnie z obowiązującymi przepisami. Wziął pod uwagę trudność, obszerność i długość procedowania sprawy. Sprawa toczyła się przez prawie 5 lat a OSD procedował na 8 rozprawach.

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, wszystkie wnioski i zarzuty w punkcie litera k) odwołania, dotyczące nieustanowienia dla Obwinionej obrońcy z urzędu, nierozpatrzenia wniosku o wyłączenie sędziego, uchylanie pytań Obwinionej bez uzasadnienia oraz niedokonania oddalenia wniosków dowodowych Obwinionej w przepisanej w k.p.k. formie są niezasadne.

Obwiniona jako profesjonalny prawnik, radca prawny broniła się przez większość postępowania samodzielnie. Złożenie wniosku pod koniec procedowania o ustanowienie obrońcy z urzędu zmierzało jedynie do przedłużenia postępowania, z uwagi na konieczność zapoznania się obrońcy z aktami sprawy, które po prawie 5 latach liczą trzy tomy i ok. 500 kart. Z akt sprawy wynika, że wniosek o wyłączenie sędziego został złożony przez Obwinioną w formie ustnej i nie potwierdzony na piśmie, mimo takiego zobowiązania nałożonego na nią przez OSD, a zatem nie został złożony prawidłowo (k. 390). Natomiast uchylanie pytań Obwinionej związane było z zadawaniem przez nią pytań świadkom, które nie dotyczyły przedmiotu sprawy. Na rozprawie odwoławczej w dniu 12 maja 2022 r. Obwiniona zrezygnowała z obrońcy z urzędu.

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, wszystkie wnioski i zarzuty w punkcie litera 1) odwołania, dotyczące zobowiązania przez WSD Sądu I instancji do uzupełnienia uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia o „fakty jakie sąd uznał za nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych”, „wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku”, okoliczności jakie sąd miał na względzie przy wymiarze kary” (art. 424 par. 1 i 2 k.p.k.), a także wskazanie i uzasadnienie podstawy prawnej orzeczenia o kosztach, a także uzupełnienia przez Sąd I instancji uzasadnienia w zakresie sprostowanych protokołów z rozpraw z dnia 05.02.2021 r., 08.09.2021 r., 06.10.2021 r., 05.11.2021 r.), są niezasadne. WSD nie ma kompetencji do powyższego zobowiązania OSD w trybie innym niż tryb odwoławczy. Jest to możliwe tylko w ramach kontroli instancyjnej, gdy WSD uzna, zgodnie z prawem, że należy orzeczenie Sądu I instancji uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania. W przedmiotowej sprawie taka przesłanka nie zachodzi.

Stanowisko sądu odwoławczego wobec zgłoszonych wniosków.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, wniosek Obwinionej o uchylenie zaskarżonego Orzeczenia w całości i umorzenie lub o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych jest niezasadny w całości. WSD przychyliła się do stanowiska OSD, że wina

Obwinionej została udowodniona i w przedmiotowych okolicznościach sprawy Obwiniona zdecydowanie powinna powstrzymać się od dokonania udowodnionego jej czynu.

Zgodnie z art. 437 § 1 k.p.k., po rozpoznaniu środka odwoławczego sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, zmianie lub uchyleniu zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części. Według art. 437 § 2 k.p.k. Sąd odwoławczy zmienia zaskarżone orzeczenie, orzekając odmiennie co do istoty, lub uchyla je i umarza postępowanie; w innych wypadkach uchyla orzeczenie i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Uchylenie orzeczenia i przekazanie

sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. W postępowaniu dowodowym przeprowadzonym przez OSD nie ma braków i zdaniem WSD przeprowadzone zostało ono prawidłowo. OSD należycie przeanalizował wszystkie dowody potwierdzające czyn Obwinionej.

Ponadto zdaniem WSD w przedmiotowej sprawie istotne jest również to, że osoby świadczące przeciwko Obwinionej (Pokrzywdzona, świadek A. K. i świadek J. K.) muszą zdawać sobie sprawę, że fałszywe oskarżenie Obwinionej spowodowałoby ich odpowiedzialność prawnokarną. Zgodnie bowiem z art. 234 k.k., fałszywe oskarżenie innej osoby o przestępstwo lub wykroczenie (również skarbowe), albo o przewinienie dyscyplinarne przed organem powołanym do ścigania lub orzekania w tych sprawach jest przestępstwem. Intencją osoby popełniającej to przestępstwo jest ukaranie ofiary za coś, czego nie zrobiła. Grozi za to grzywna, ograniczenie wolności, czy nawet jej pozbawienie na okres 2 lat. Natomiast świadkowie składali zeznania pod przysięgą i nie można odmówić ich zeznaniom wiarygodności. W przedmiotowej sprawie Obwiniona nie złożyła zawiadomienia do organów ścigania o popełnieniu przestępstwa przez Pokrzywdzoną polegającego na fałszywym oskarżeniu Obwinionej. Zatem Obwiniona przyjęła strategię procesową nie przyznawania się do popełnionego czynu i oparcia swego stanowiska na świadku, który był jej osobą bliską i świadku związanym zawodowo z osobą bliską, a więc świadkach jej przychylnych lecz niewiarygodnych, co wykazało postępowanie przed OSD. W postępowaniu dyscyplinarnym, które ma cechy postępowania karnego, jedną z najważniejszych zasad jest prawo do obrony Obwinionej, która ma prawo nie przyznawać się do winy i zaprzeczać ustalonym faktom. Nie zmienia to jednak faktu, że stosownego zawiadomienia, które uwiarygodniłoby jej stanowisko nie złożyła, co potwierdzała również na rozprawie odwoławczej w dniu 12 maja 2022 r. Tym bardziej, że w trakcie postępowania dyscyplinarnego próbowała podważyć wiarygodność Pokrzywdzonej, powołując się na postępowanie karne, w którym Pokrzywdzona mogła złożyć fałszywe zeznania w charakterze świadka (k. 67), (k. 97).

Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie dopatrył się również występowania w sprawie okoliczności uzasadniających zastosowanie z urzędu przepisów art. 439 i 440 k.p.k.

O kosztach postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym orzeczono stosownie do art. 70(6) ust. 2 ustawy o radcach prawnych, obciążając nimi Obwinioną z uwagi na jej ukaranie w niniejszym postępowaniu dyscyplinarnym. Wysokość kosztów postępowania określono na poziomie niewiele wyższym od stawki minimalnej określonej w oparciu o § 1 ust. 1 pkt 2) w związku z § 1 ust. 2 Uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20

marca 2015 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego.

Mając powyższe na uwadze Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji.